

Umsögn
um frumvarp til laga
um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni,
nr. 65/1974 (varsla)

23. mál, lagafrumvarp
150. löggjafarþing 2019–2020.

Nóvember 2019

AFSTAÐA

FÉLAG FANGA OG ANNARRA ÁHUGAMANNA
UM BÆTT FANGELSISMÁL OG BETRUN

Afstaða, félag fanga og annarra áhugamanna um bætt fangelsismál og betrun, telur að með frumvarpinu sé stigið jákvætt skref og tekur undir það sem kom fram við fyrstu umræðu um málið að ríkjandi refsistefna í vímuefnamálum hafi mistekist, stríðið gegn vímuefnum hafi í raun verið stríð gegn fólki og fórnarlömbin fyrst og fremst venjulegt fólk sem gerði það eitt rangt að neyta vímuefna. Að mati Afstöðu eru neytendur vímuefna ekki afbrotamenn heldur oftast en ekki sjúklingar og því viðfangsefni heilbrigðiskerfisins en ekki refsivörslukerfisins. Það hefur enda sýnt sig að þessir sjúklingar koma ósjaldan í verra ástandi út í samfélagið á nýjan leik eftir afplánun í fangelsi og refsingar fyrir neyslu vímuefna því til þess fallnar að skaða þá einstaklinga frekar sem fallið hafa í fen fíknarinnar.

Frumvarp þetta er í samræmi við þann breytta skilning þjóðarleiðtoga víða um heim – og alþjóðastofnana – að neysla og varsla neysluskammta vímuefna skuli vera refsilaus en taka skuli á fíknivanda með skaðaminnkun að leiðarljósi. Vísa má þar helst til Portúgal en rétt eins og segir í greinargerð með frumvarpinu þá samþykktu Portúgalir fyrir 18 árum lög þess efnis að varsla neysluskammta yrði refsilaus. Efasemdir voru um ágæti laganna en þær að mestu horfið enda fjöldi vímuefnaneytenda í Portúgal nú til dags hlutfallslega mjög lítill miðað við önnur lönd í Evrópu, afbrotum tengdum vímuefnaneyslu hefur fækkað mikið og niðurstöður allra rannsókna sýna að portúgalska leiðin skili stórgóðum árangri.

Afstaða styður samþykkt frumvarpsins en hvetur velferðarnefnd til þess að gera eina breytingu, þ.e. að refsileysið nái einnig yfir þau lyfseðilskyldu lyf sem fjallað er um í 3. gr. laganna.

Jafnframt lýsir Afstaða yfir vilja til þess að senda fulltrúa á fund velferðarnefndar, sé þess óskað, til þess að fara betur yfir þessi mál og hvernig þau snerta félagsmenn og þá sem þeim tengjast.

Reykjavík, 7. nóvember 2019.

Virðingarfyllst,

f.h. stjórnar Afstöðu, félags fanga,

Guðmundur Ingi Þóroddsson, formaður

Reykjavík 7. nóvember 2019

Efni: Umsögn IOGT á Íslandi um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla).150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 23 — 23. mál.“^[1]

IOGT á Íslandi leggst eindregið gegn þessu frumvarpi. Það vinnur gegn og veikir forvarnir á Íslandi og hjálpar eiturlyfasöllum. Bindindissamtökin IOGT vinna mikið með almenningi í grasrótarstarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Það vekur undrun okkar þegar fjallað er um að breyta lögum sem heyra til forvarna í landinu að kalla ekki á frjáls félagasamtök sem eru virk í forvörnum. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^{[2] [3]} Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO) bendir á að notkun vímuefna er þáttur í ósmittæmum sjúkdómum og hvetur allar þjóðir til að draga úr neyslu.^[4]

Athygli vekur að fyrsti flutningsmaður frumvarpsins, Halldóra Mogensen, hefur lýst því yfir á Alþingi að svokölluð „afglæpavæðing“ er aðeins fyrsta skref og vill lögleiða framleiðslu og dreifingu eiturlyfja. Spurning hvort aðrir flutningsmenn séu á sama máli?^[5]

Í greinargerðinni er talað um „afglæpavæðingu“. Hugtakið „afglæpavæðing“ (decriminalisation) þýðir í raun refsingalækkun á afbroti sem getur þýtt allt frá minni/öðruvísi refsing niður í enga refsingu. Hugtakið þýðir ekki eingöngu að gera glæp refsilausan eða löglegan.

Í greinargerðinni er mikið talað um afglæpavæðingu í Portúgal árið 2001 og vísað til þess að allt gangi vel þar. Með því að lesa betur um hvað Portúgalska leiðin er og skoða sjálf lögina í Portúgal þá sést að þetta frumvarp er ekkert í líkingu við Portúgölsku leiðina, heldur **lögleiðir** það fíkniefni en það var ekki gert í Portúgal. Það er í raun ótrúleg ósvífni að líkja þessu frumvarpi saman við það sem gert var í Portúgal til að draga úr almennri vímuefnanotkun. Í lögum Portúgals^[6] kemur skýrt fram að **öll neysla og varsla vímuefna sé bönnuð**. Lagabreytingin í Portúgal var ekki frá glæp yfir í löglögt, heldur úr glæp í minni glæp þar refsingar miða að koma viðkomandi í meðferð. Eftir breytinguna 2001 þá er neysla þessarra vímuefna áfram ólögleg og líka varsla þeirra. Það sem breyttist er sá sem er tekinn með 10 dagskammta eða minna, að þá eru **lyfin gerð upptæk** og hann/hún er send fyrir **sérstaka nefnd** sem situr í hverju sveitarfélagi (**Comissões para a Dissuasão da Toxicodependência – CDT**)^[7] sem reynir að fá einstaklinginn að fara í meðferð. Þetta er 3ja manna nefnd sem í sitja félagsráðgjafi, geðlæknir og lögfræðingur. Nefndin getur sektað (refsað) á margvíslega vegu., t.d. Sektir allt að €150 sem var um 30 % af lágmarkslaunum í Portúgal. Svifta atvinnuréttindum, svo sem hjá lækni eða leigubílstjóra. Bannað að fara á ákveðna staði eða hitta ákveðna einstaklinga. Bann við utanlandsferðum. Svifta einstaklinga byssuleyfi. Upptaka eigna. Stöðva greiðslur frá opinberum stofnunum. Skylda að hitta nefndina reglubundið. Ef einstaklingur í Portúgal er háður eiturlyfjum, þá má senda hana á meðferðarstofnun eða honum veitt samfélagsþjónusta, ef nefndin (**CDT**) telur það þjóna betur markmiðinu - að halda lögbrjótum á beinu batabrautinni. Nefndin (**CDT**) getur ekki skyldað fólk í meðferð en stefna nefndarinnar (**CDT**) er að fá fíkla til að fara í og vera í meðferð. Nefndin (**CDT**) hefur full völd til að afnema sektir þegar fíkillinn fer sjálfviljugur í meðferð. Ef lögbrjóturinn er ekki fíkill eða vill ekki gangast undir meðferð eða samfélagsþjónustu þá má sekta hann. Að auki þá eru engin aldurstakmörk í frumvarpinu enda virðist það vilji flutningsmanna að börn og unglinga geti nýtt eiturlyfja löglega ef þau vilja. Hér sést glögg að frumvarp 23 sem fer fram á **lögleiðingu** neysluskammta er allt annað en Portúgalska leiðin.

Borgarstjóri Porto (næststærsta borg) í Portúgal, Rui Moreira, er ekki ánægður með afglæpavæðinguna og segir mikilvægt að ráðast gegn dreifingu vímuefnanna og draga úr neyslu sem hefur gríðarlega skemmandi áhrif á samfélagið.^[8]

Einnig er þarft að benda á nokkrar staðreyndir um Portúgal. Lögina voru sett í júní 2001. Þá þegar hafði óþjóða-notkun minnkað um 2/9 frá hámarki og tíðni HIV-smits lækkað um 23 % vegna sérstakrar herferðar. Notkun annarra vímuefna í Portúgal var þá undir meðaltalinu í Evrópu. Árið 2007 hafði notkun allra ólöglegra vímuefna aukist um 9 % og 2017 um 59 %. Kannabisnotkun 16 ára barna árið 2015 hafði aukist 59 %. Dauðsföll vegna ofskammta fer fjölgandi. Sem sagt sagan sem stuðningsmenn afglæpavæðingar segja passar ekki við það sem var gert í Portúgal og hver reynslan er þar í raun.^[9]

Frumvarpið er ekki með aldurstakmörk sem þýðir þá börn og unglingar geta löglega tekið inn eiturlyf. IOGT telur þetta brot á barnasáttmálanum. IOGT telur ekki að réttur barns til að vera platað af eiturlyfjasöllum til að taka inn eitru sé hærri en skylda okkar sem samfélags til að vernda barnið.

Það má benda á það að Quebec fylki (en Kanada gerði þau mistök að lögleiða kannabis) mun hækka aldurinn til að kaupa kannabis úr 18 í 21 ára næsta janúar. Þar hafa menn áttað sig á það þarf að vernda börnin. Hvernig ætlar Alþingi að gera það?^[10]

Að banna hættulegt efni sem er í umhverfinu sendir skýr skilaboð um að efnið er hættulegt. ESB hefur verið setja sífellt strangari reglur um notkun á kvikasilfri og t.d. á næsta ári þá er bannað að nota kvikasilfurshitamæla. Skýr skilaboð, fjarlægjum kvikasilfur úr umhverfi okkar. Undanfarin ár hefur ríkisstjórn Trumps í Bandaríkjunum verið að taka niður regluverk Umhverfisstofnunar þar í landi um mengandi efni og nú þegar sjást merki um aukna loftmengun. Á sama hátt mun Alþingi með því að lögleiða bönnuð eiturlyf senda

skýr skilaboð til allra að eiturlyf séu ekki eins hættuleg en menn töldu, sem er þveröfugt við það sem nýjustu vísindi og rannsóknir sýna. Það er mjög mikilvægt að börn og ungmenni taki ekki inn eiturlyf. En Alþingi mun senda skilaboð að fikt við eiturlyf sé allt lagi og Alþingi hjálpar þar með eiturlyfjaframleiðendum og -sölum því að þeir vilja að sem flestir prófi því það hámarkar fjölda þeirra sem ánetjast og hámarkar þannig gróðann.

Flest fólk er löghlýðið og vill fylgja lögum. Bönn sem eru jafnvel margbrotin skila sínu, t.d. 90 km hámarkshraði. Langflestir keyra nálægt honum og átta sig á þörfinni. Bönn aðstoða líka foreldra við að setja takmörk, ekki leika þér með kvikasilfur og eiturlyf. Hvorutveggja stórhættuleg efni.

Eiturlyf eru eins og eiturbrunnar í umhverfinu. Við sem þjóðfélag höfum reist veggi og viðvaranaspjöld í kringum þessa brunna og sett bann við að vera þar. Samt hefur fólk villst þarna inn fyrir og ráfar þar um. Frumvarpsmenn vilja reyna að bjarga þessu fólk með því að fjarlægja veggina og viðvaranaspjöldin en átta sig ekki á því að það eykur líkurnar á að fleiri villist í þessi eiturfen. Einnig þarf að hugsa um heildarskaðann sem eiturlyfjanotkun veldur samfélaginu - heildarskaðinn sem verður hjá notendum sem nota lítið eða miðlungs getur orðið samanlagt meir en hjá þeim sem nota mikið.

Þeir sem vilja lögleiðingu og afglæpavæðingu ólöglegra eiturlyfja halda því margir fram að eiturlyfjanotkun sé mannréttindi vegna þess að hún skaði aðeins einstaklinginn sem notar þau. En það er ljóst að notkunin hefur neikvæð áhrif á maka notandans, börn hans, foreldra, systkini, vini, vinnuveitanda, samstarfsmenn og einnig aðra sem neyta lyfjanna. Þá er ótalið álagið á samfélagstofnanir eins og sjúkrahús.

IOGT styður öll meðferðarúrræði en telur forvarnir mikilvægastar því betra er heilt en vel gróið. IOGT telur allt of litlu fé og mannafla varið í forvarnir og meðferð og hvetur Alþingi að bæta úr því.

Þetta frumvarp gengur á mót Heimsmarkmiðunum, lýðheilsusjónarmiðum og barnasáttmálanum. IOGT á Íslandi minnir aftur á að frumvarpið leyfir, með því að fjarlægja; kaup, móttaka og varsla að þar með er **löglegt** er að vera með óskilgreindan neysluskammt.

IOGT eru mannúðarsamtök sem vill sjá meiri lýðheilsu og heilbrigði í samfélaginu. Fylgjendur frumvarpsins tala um að þeir séu að berjast fyrir mannúð lengst leiddu eiturlyfjasjúklinganna sem kallar fram að þeir sem eru á móti þessu frumvarpi séu ómannúðlegir. IOGT frábiður sér slíkum uppnefnum á þeim sem vinna í forvörnum fyrir samfélagið í heild.

IOGT á Íslandi er hluti af stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið IOGT að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuvarnastefna á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og eigi að byggja á traustum rannsóknum. Áfengismál og önnur vímuefnamál eru veigamikill málaflokkur og mikið í húfi að stefnumörkun sem þau varðar séu byggð á niðurstöðum rannsókna og forðast ber stefnumótun sem byggist á einföldun, vanþekkingu og úrræðum sem ekki skila árangri eða vinna gegn heilsu einstaklinga og samfélags. Þess vegna á almenningur rétt á að stefna um áfengi og önnur vímuefni sé vel ígrunduð, unnin af vandvirkni og farið varlega í breytingar á aðgengi. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. IOGT á Íslandi hefur sent inn umsögn um innleiðingu Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna^[11]. IOGT á Íslandi hefur frá stofnun unnið að því líkum markmiðum og telur að stýsta leiðin til að ná þeim sé að draga úr neyslu áfengis og annara vímuefna.

Fyrir hönd Bindindissamtakanna IOGT á Íslandi

Björn Sævar Einarsson Formaður

Aðalsteinn Gunnarsson Framkvæmdastjóri

[1] <https://www.althingi.is/altext/150/s/0023.html>

[2] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skyrslur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[3] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[4] <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2018/world-leaders-ncds/en/>

[5] https://www.mbl.is/frettir/innlent/2018/04/10/vill_logleida_framleidslu_og_dreifingu/

[6] http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra Estrutura.php?Tabela=leis&artigo_id=&nid=186&nversao=&tabela=leis&so_miolo=

[7] Regulation^[edit] Individuals found in possession of small quantities of drugs are issued summons. The drugs are confiscated, and the suspect is interviewed by a “Commission for the Dissuasion of Drug Addiction” (Comissões para a Dissuasão da

Toxicoddependência – CDT). These commissions are made up of three people: A social worker, a psychiatrist, and an attorney.^{[13][15]} The dissuasion commission have powers comparable to an arbitration committee, but restricted to cases involving drug use or possession of small amounts of drugs. There is one CDT in each of Portugal’s 18 districts.

[8] <http://www.porto.pt/noticias/the-message-is-very-clear-mayor-rui-moreira-claims-specific-regulation-on-drug-use>

[9] https://www.drugfree.org.au/images/pdf-files/library/Portugal/The%20Truth_on_Portugal.pdf

[10] <https://globalnews.ca/news/6098428/quebec-cannabis-age-21/>

[9] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-januar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

Lýsing á Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Drug_policy_of_Portugal

Alþingi
Kirkjustræti
101 Reykjavík

Reykjavík, 7. nóvember 2019
1910154/0.4.1/rmj

Efni: Umsögn um mál nr. 23, frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla)

Embætti landlæknis þakkar veitt tækifæri á að veita umsögn um málið. Breytingar á regluverki um ávana- og fíkniefni hafa verið umtalsvert í umræðunni bæði hér á landi og erlendis og þá sérstaklega í samhengi skaðaminnkunar og afglæpavæðingu neysluskammta vímuefna. Í þessu frumvarpi er verið að leggja fram tillögu þess efnis, þ.e. að afnema refsingu fyrir vörslu og meðferð fíkniefna til eigin nota.

Á alþjóðavettvangi er aukin áhersla á að horfa frá refsistefnu í þessum efnum og horfa frekar á vandann sem heilbrigðismál. Embætti landlæknis tekur undir þá skoðun að vandamál sem tengjast notkun eða ofnotkun ávana- og fíkniefna sé heilbrigðisvandamál en ekki síður félagslegt vandamál. Embættið ítrekar þó að málefnið sé á engan hátt einfalt og að frekar eigi að vinna tillögur sem þessa í endurskoðaðri heildstæðri stefnumótun til lengri tíma.

Embættið telur að svara þurfi ýmsum spurningum í tengslum við þær breytingar sem boðaðar eru í frumvarpinu. Þannig er ekki vitað hvaða áhrif þessi breyting mun hafa á viðhorf ungmenna til vímuefna, og jafnframt, hvort þessi breyting muni leiða til aukinna notkunar vímuefna? Þá hvetur landlæknir til þess að fyrir liggi hvort, og þá hvernig, meta eigi áhrif þessara breytinga. Einnig er brýnt að skýrt sé hver skilgreini það magn sem talist getur til einkanota og um leið hvernig það sé gert. Þá er hvergi getið til um hvort setja eigi aldursmörk eða hvernig eigi að bregðast við þeim áhrifum sem kunnu að verða með þessum breytingum. Ef hér er verið að vísa í svokallaða portúgölsku leið þarf að útfæra þessa tillögu mun betur, sérstaklega hvað varðar úrræði fyrir þá sem nota vímuefni.

Þessar spurningar eru í anda þess sem lagt er til í skýrslu heilbrigðisráðherra um mótun stefnu til að draga úr skaðlegum afleiðingum og hliðarverkunum vímuefnaneyslu, til aðstoðar og verndar neytendum efnanna og félagslegum réttindum þeirra, aðstandendum og samfélaginu í heild. En þar segir í tillögu 1 um afnám fangelsisrefsinga fyrir vörslu á neysluskömmtum: „Sérstaklega þarf að fylgjast með hvort breytingin leiði til breyttra söluaðferða og dreifingar vímuefna. Með hliðsjón af því leggur starfshópurinn til að gert verði áhættumat á áhrifum slíkra breytingar og að fylgst verði með reynslu annarra þjóða við slíkar breytingar.“¹

Í undirbúningi þessarar umsagnar var haft samráð við Fagrað embættisins í áfengis- og vímuvörnum. Þar var m.a. bent á hvaða áhrif afnám refsinga hefur haft á notkun ungmenna í

¹ Skýrsla heilbrigðisráðherra um mótun stefnu til að draga úr skaðlegum afleiðingum og hliðarverkunum vímuefnaneyslu, til aðstoðar og verndar neytendum efnanna og félagslegum réttindum þeirra, aðstandendum og samfélaginu í heild. 2015. Bls. 32.
https://www.stjornarradid.is/media/velferdarraduneyti-media/media/frettir2016/fyknskysrsla_30082016.pdf

Portúgal og Hollandi. Í Evrópsku vímuefnarannsókninni (ESPAD – espad.org) kom fram aukning í kannabisneyslu meðal Portúgalskra unglinga á tímabilinu 1995-2015. Aukningin kom fram á tveimur tímabilum. Í fyrsta lagi frá 1999-2003 og aftur milli 2007 og 2011. Portúgal tók upp sitt fyrirkomulag afrefsinga í júlí 2001. Árið 1995 höfðu 7% portúgalskra 10. bekklinga einhvern tíma prófað kannabis en 20 árum síðar var það hlutfall komið upp í 15%. Ef horft er til neyslu á öðrum ólöglegum vímuefnum en kannabis þá var hún 3% árið 1995 en 8% árið 2015. Það er því augljóst að neysla meðal Portúgalskra unglinga hefur aukist í kjölfar þeirra breytinga sem þar voru gerðar.

Holland er annað þekkt dæmi um afrefsingu á notkun kannabis. Rannsóknir á kannabisneyslu í Hollandi leiða ekki í ljós skýr skilaboð með eða á móti þessu fyrirkomulagi. Annars vegar hefur kannabisneysla ungmenna þar í landi stóraukist eftir að afrefsing var tekin upp. Árið 1984 höfðu 15% 18-20 ára ungmenna prófað kannabis en árið 1996 var hlutfallið komið upp í 44%.² Í ESPAD-rannsókninni kom fram að árið 2015 höfðu 22% fimmtán ára unglinga í Hollandi prófað kannabis samanborið við 7% íslenskra jafnaldra þeirra. Hins vegar virðist aukningin í Hollandi hafa náð ákveðnu hámarki fyrir nokkrum árum og hefur hlutfallið haldist nokkuð stöðugt þar.

Fjöl margar leiðir eru til úrlausnar eða frekari þróunar í málaflökknum og eru bæði kostir og gallar við þær allar. Vandlega þarf að meta aðstæður og velja hvaða leið eða stefna hentar best íslenskum aðstæðum.

Embættið ítrekar því afstöðu sína til þess að tekið verði á þessari tillögu og málaflökknum í heildrænni stefnumótun til framtíðar.

Virðingarfyllst,

Rafn M. Jónsson
verkefnisstjóri áfengis- og vímuvarna

² Legalize it? A Bulletin from the War on Drugs. 2004. Bls. 22. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1525/ctx.2004.3.3.19>

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Sent rafrænt á: nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 7. nóvember 2019.

Umsögn um Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fikniefni, nr. 65/1974 (varsla) 23. mál, lagt fyrir Alþingi á 150. löggjafarþingi 2019–2020.

FRÆ-Fræðsla og forvarnir leggst gegn því að frumvarpið verði samþykkt.

Í frumvarpinu er lagt til að ákvæði laga um ávana- og fikniefni um bann við vörslu og meðferð fikniefna verði breytt á þann hátt að bann við vörslu, kaupum og móttöku efna verði felld brott. Með því sé öll sú háttsemi sem neytendur vímuefna kunni að viðhafa felld brott úr lögunum og refsileysi neytenda vímuefna þannig tryggt.

Með lagabreytingunni er opnað fyrir greiðara flæði fikniefna um samfélagið og gengið gegn þeirri meginforsendu sem forvarnir byggjast á, þ.e. að takmarka framboð og aðgengi að fikniefnum eins og kostur er. Það má reikna með því að seljendur og dreifendur fikniefna muni nýta sér það svigrúm og leiðir sem bjóðast til þess að athafna sig.

Hafa þarf í huga að varsla, kaup og móttaka fikniefna er ekki eingöngu bundin við neytendur efnanna og ekki alltaf skýr mörk milli „neytenda“ og þeirra sem stunda viðskipti með fikniefni og margir fikniefnaneytendur fjármagna neyslu sína með sölu fikniefna. Hverjum og einum verður þá heimil sú háttsemi sem frumvarpið opnar á og engin trygging fyrir því að háttsemin hafi ekki að markmiði að dreifa eða selja fikniefni.

Frumvarpið heimilar vörslu, kaup og móttöku fikniefna til einkanota/neysluskammta. Hins vegar er áfram óheimilt að selja og afhenda fikniefni. Það er því ljóst að sá sem kaupir eða tekur á móti fikniefnum hefur aflað þeirra fyrir tilstuðlan ólögmætrar háttsemin – og tekið meðvitaður (væntanlega) þátt í refsiverðum verknaði. Það þarf að skýra hvernig þetta gengur upp.

Frumvarpið gerir ekki ráð fyrir neinum aldursmörkum til vörslu, kaupa og móttöku fikniefna til einkanota/neysluskammta. Það er áhyggjuefni ef þetta felur í sér að börn hafi slíkt svigrúm til vörslu, kaupa og móttöku fikniefna.

Frumvarpið gerir ráð fyrir að heimila vörslu, kaup og móttöku fikniefna til einkanota/neysluskammta. Hvernig yrði þessu fylgt eftir? Kallar það á opinbera skilgreiningu og skráningu á því hverjir neysluskammtar hinna ýmsu fikniefna eru eða verður það í höndum lögreglu (matskennt) að meta það í hverju tilviki? Verður þar tekið tillit til aldurs og kyns (samanber kynbundinn mun á ráðlögðum hámarksdagskammti áfengis)?

Í greinargerð með frumvarpinu er vísað til lagabreytingar sem gerð var í Portúgal árið 2001 þar sem varsla neysluskammta allra vímuefna var ekki lengur refsiverð samkvæmt hegningarlögum. Draga má þá ályktun að sú leið sem farin var í Portúgal sé góð fyrirmynd. Sú leið sem boðuð er í frumvarpinu er hins vegar í algerri mótsögn við þá leið sem farin var í Portúgal. Þar var markmiðið að ná til neytenda, ekki síst stórneytenda, í því skyni að hvetja/þvinga þá til þess að taka á neyslu sinni. Samhliða því var þjónusta og framboð á meðferð og hliðstæðri aðstoð stóraukin. Sú leið sem frumvarpið leggur til er í þveröfuga átt. Heimilað er stóraukið flæði fikniefna um samfélagið og möguleikar til inngripa í skaðlega fikniefnaneyslu verulega skertir, þvert á það sem lagabreytingin í Portúgal 2001 stefndi að.

Þekking í þágu forvarna

Það verður ekki séð að á Íslandi ríki stórfelld refsigleði gagnvart neytendum fíkniefna og að sérstaklega sé leitast við að kleggja á þeim. Ýmis meðferðarúræði standa þeim sem eiga í fíkniefnavanda til boða. Þar má (og þarf) hins vegar að gera mun betur.

Fræðsla og forvarnir hvetja til þess að aðgerðir í fíkniefnamálum séu hagfelldar bæði fyrir samfélagið í heild og þá einstaklinga sem þær kunna að varða. Það er mikilvægt að viðbrögð við fíkniefnaneyslu séu heildstæð, lausnarmiðuð og byggja á vandaðri gagnaöflun og umfjöllun. Það er mikið í húfi, eins og umræða síðustu misseri um vanda og dauðsföll vegna fíkniefnaneyslu er lýsandi dæmi um.

Fyrir hönd Fræðslu og forvarna,

Árni Einarsson, framkvæmdastjóri

Þekking í þágu forvarna

Lögreglustjórafélag Íslands

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd
nefndasvið@althingi.is

Borgarnesi, 18. nóvember 2019.

Efni: Umsögn Lögreglustjórafélags Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla).
Þingskjal 23 – 23. mál.

Lagt er til í greinargerð að ákvæði laga um ávana- og fíkniefni um bann við vörslu og meðferð fíkniefna verði breytt á þann hátt að bann við vörslu, kaupum og móttöku efna verð felld brott úr lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1972. Með því er öll háttsemi sem neytendur vímuefna kunna að viðhafa felld brott úr lögunum og refsileysi neytenda vímuefna þannig tryggt.

Í desember árið 2013 settu íslensk stjórnvöld sér stefnu í áfengis- og vímuvörnum til ársins 2020 sem tekur til forvarna, meðferðarúrræða, eftirfylgni meðferðar og endurhæfingar auk lagaumhverfis. Yfirmarkmið í stefnu þessari eru að takmarka aðgengi að áfengi og öðrum vímugjöfum, að vernda viðkvæma hópa fyrir skaðlegum áhrifum áfengis og annarra vímugjafa, að koma í veg fyrir að ungmenni byrji að nota áfengi eða aðra vímugjafa, að fækka þeim sem þróa með sér skaðlegt neyslumynstur áfengis eða annarra vímugjafa, að tryggja aðgengi fólks, sem á í vanda vegna misnotkunar eða ávana, að samfelldri og samþættri þjónustu sem byggist á bestu þekkingu og kröfum um gæði og að draga úr skaða og fjölda dauðsfalla vegna eigin neyslu eða annarra á áfengi eða öðrum vímugjöfum.

Vísa hér að neðan til skýrslu heilbrigðisráðherra um mótun stefnu til að draga úr skaðlegum afleiðingum og hliðarverkunum vímuefnaneyslu, til aðstoðar og verndar neytendum efnanna og félagslegum réttindum þeirra, aðstandendum og samfélaginu í heild. Lagt fyrir Alþingi á 145. löggjafarþingi 2015-2016. Bls. 3-4:

„ Um árábil hefur sú venja mótask við framkvæmd laga um ávana- og fíkniefni að málum er lokið með sektargerð þegar ekki er talinn leika vafi á því að magn haldlagðra efna sé til einkaneyslu. Lögreglustjóri hefur almenna heimild til að ljúka máli, sem hann hefur ákærvald um, með lögreglustjórasedkt, þ.e. vettvangssedkt skv. 148. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála, sektarboði skv. 150. gr. og sektargerð skv. 149. gr. sömu laga. Í fyrirmælum ríkissaksóknara til lögregluembætta frá 24. febrúar 2009 um brot sem ljúka má með lögreglusátt kemur fram að slík sektarheimild nái til kannabis (maríjúana, hass og hassolíu, kannabisplantna), amfetamíns, LSD (lýsergíð), MDMA og skyldra efna („ecstasy“) og kókaíns. Er þar gert ráð fyrir grunnsedkt að fjárhæð 50.000 krónur fyrir allra smæstu brot en þó er heimilt að ákvarða lægri sedkt fyrir fyrsta brot ungmennis ef brot er mjög smávægilegt. Ekki er í fyrirmælunum gerður greinarmunur á vörslu ólöglegra vímuefna og kaupum þeirra til eigin nota. Fyrir vörslu kannabis er lögð á grunnsedkt að viðbættum 4.000 krónum fyrir hvert gramm eða hluta af grammi. Varsla kannabisplöntu sätir 50.000 króna sedkt fyrir fyrstu plöntu en 100.000 króna sedkt fyrir hverja plöntu eftir það, að viðbætti grunnsedkt. Fyrir hvern skammt af LSD bætast við 10.000 kr. ofan á grunnsedkt og sama gildir um hvert gramm af amfetamíni. Varsla MDMA og skyldra efna sätir 15.000 króna sedkt fyrir hvern skammt að viðbætti grunnsektarfjárhæð og fyrir hvert gramm af kókaíni bætist við 25.000 króna sedkt.“

Í sakaskrá ríkisins eru færðar tiltekna upplýsingar um sakamál, t.d. dómar, viðurlagaákvarðanir, lögreglustjórasedktir og ákæruþrestanir. Samkvæmt reglunum skal færa sedkt vegna fíkniefnabrots í skrána þegar sedkt er ákveðin hærri en 100.000 krónur. Upplýsingar um brot koma fram á sakavottorði til einstaklinga í þrjú ár frá dagsetningu niðurstöðu.

Lögreglustjórafélag Íslands

Samkvæmt framansögðu fara smávægileg fíkniefnabrot ekki lengur á sakaskrá viðkomandi einstaklinga. Með gildistöku nýrra umferðarlaga 1. janúar 2020 verður aflagt það ákvæði að mæling á ávana- og fíkniefna í þvagi ökumanns, geti ein og sér, talist viðhlítandi grundvöllur refsíabyrgðar. Með fyrirætlum ríkissaksóknara, dags. 5. júlí 2019, nr. 3/2019 var þeim tilmælum beint til allra ákærenda að ljúka öllum þeim málum/brotum sem nú eru til meðferðar hjá lögreglu, ákærvaldi, dómstólum þar sem sakarefnið er einungis það að ávana- og fíkniefni hafa mælst í þvagi ökumanns að falla frá saksókn. Lögreglustjórar hafa lýst ánægju sinni með framangreindar breytingar.

Þrátt fyrir viðbúnað stjórnvalda hafa ólögleg fíkniefni breiðst hratt út á síðustu áratugum. Rannsóknir hafa sýnt að neyslan hefur helst verið bundin við yngra fólk úr öllum þjóðfélagshópum og fylgir neyslan oft tískustráumum. Einhver hluti misnotar efnin en fleiri taka upp hefðbundnari lífshætti þegar fram líða stundir.

Samkvæmt áfengislögum er óheimilt að selja, veita eða afhenda áfengi þeim sem er yngri en 20 ára. Þá skal gera upptækt áfengi sem ungmenni yngri en 20 ára hafa undir höndum.

Frumvarpið geymir ekki ákvæði um einstaklinga undir 18 ára aldri, börn í skilningi laga. Engin veit hvað átt er við í frumvarpi, að magn fíkniefna sé umfram það sem talist getur til eigin nota. Þá eru engin aldursviðmið í frumvarpinu en af orðalagi frumvarpsins má ráða að öll „lögmæt“ varsla sé þannig heimil, líka varsla barna og ungmenna. Þannig virðist stefnt að því að varsla, kaup og móttaka barna og ungmenna á ávana- og fíkniefnum verði lögleidd, sem er einkennileg staða með hliðsjón af ákvæðum áfengislaga og laga um tóbaksvarnir. Vekur þetta upp spurningar um hvort börn og ungmenni teljist þá vera neytendur á sama hátt og fullorðnir. Barnaverndarsjónarmið hljóta að koma til skoðunar, bæði varðandi vörslur og neyslu barna og ungmenna, sem og vörslur og neyslu forráðamanna barna og ungmenna inn á heimilum þar sem börn búa, en slíkt hlýtur að ganga gegn ákvæðum barnaverndarlaga.

Í frumvarpinu er ekki skilgreint það magn sem talist getur til einkanota, hver eigi að skilgreina það eða hvernig, né hvaða viðmið eigi að liggja til grundvallar. Þá er gert ráð fyrir að öll varsla neysluskammta af ávana- og fíkniefnum verði leyfð án þess að greinarmunur sé gerður á milli tegunda ávana- og fíkniefna. Þessi efni sem hér um ræðir hafa mjög mismunandi hættueiginleika, þá getur styrkleiki þeirra verið mjög mismunandi eftir því hvort um er að ræða „hreint“ efni eða blandað til neyslu. Úr einu grammi af hreinu efni má í sumum tilvikum búa til tugi neysluskammta. Þá er „neysluskammtur“ fíkniefna misstór eftir tegundum fíkniefna og hvort um stórnotendur efnanna er að ræða eða ekki. Þá kemur ekki fram í frumvarpinu hvort og þá hvaða afleiðingar það hafi að vera með fleiri en eina tegund fíkniefna í vörslum sínum. Séu menn með „neysluskammta“ af mörgum gerðum fíkniefna verður fljótt um mjög mikið magn fíkniefna að ræða.

Mörkin á milli þess að vera neytandi og seljandi eru ekki alltaf ljós. Sá sem selur fíkniefni er oft og tíðum einnig neytandi. Smásala fíkniefna felur oft í sér að seljendur eru á ferðinni með lítið magn fíkniefna sem gæti fallið innan viðmiða um neysluskammta. Getur reynst erfitt að sanna að vörslurnar séu í söluskyni og því er sektað fyrir vörslur fíkniefna en ekki sölu.

Efla þarf fíkniefnaforvarnir hér á landi. Verja þarf börn og unglinga með öflugri og markvissri fræðslu. Velja þarf leið sem gefst vel í okkar samfélagi og í sátt við þá sem hér búa. Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins felur m.a. í sér alþjóðlega viðurkenningu á því að börn séu sá hópur sem þarfnist sérstakrar verndar umfram hina fullorðnu. Samkvæmt barnaverndarlögum eiga börn rétt á vernd og umönnun. Þá skulu þau njóta réttinda í samræmi við aldur og þroska.

Ekki hefur verið aflað umsagnar frá refsiréttarnefnd sem hefur m.a. það hlutverk að fylgjast með þróun á sviði refsiréttar, bæði hér og erlendis.

Í niðurlagi greinargerðar með frumvarpinu segir: „Með samþykki frumvarps þessa mundi Ísland skipa sér í fremstu röð hvað varðar heilbrigðisþjónustu og mannúðlega nálgun gagnvart þeim neytendum vímuefna“ Lögreglustjórafélagið getur ekki fallist á þessa fullyrðingu.

Lögreglustjórafélag Íslands

Vanda þarf til verka ef gera á grundvallarbreytingar á fíkniefnalöggjöf landsins.

Lögreglustjórafélag Íslands leggst gegn samþykki frumvarpsins.

Virðingarfyllst,

Fyrir hönd Lögreglustjórafélags Íslands,

Úlfar Lúðvíksson,
formaður.

Reykjavík 5. nóvember 2019

Efni: Umsögn Núll Prósent hreyfingarinnar um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla), 150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 23 — 23. mál.“^[1]

Núll Prósent hreyfingin leggst eindregið gegn þessu frumvarpi.

Það er ámælisvert þegar fjallað er um vímuefnamál í nefndum Alþingis og ekki kallað eftir umsögnum frá frjálsum félagasamtökum sem vinna í forvörnum. Núll Prósent hreyfingin vinnur mikið með almenningi í grasrótarstarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^{[2] [3]}

Ísland er aðili að Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna og ber stjórnvöldum að gæta hagsmuna barna og ungmenna umfram aðra hagsmuni.^[4] Ísland er aðili að sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.^[5] Ljóst er að neysla hefur neikvæð áhrif og hindrar Heimsmarkmiðin. Þetta frumvarp, sem yrði til þess að ýta undir neyslu, er í hrópandi ósamræmi við gildandi samþykktir þar um.

Með þessu frumvarpi er opnuð leið vímuefnasala til að misnota frekar börn og ungmenni til sölu og dreifingar á vímuefnum. Börn og ungmenni eiga að vera laus undan slíkum þrýstingi.

Núll Prósent hreyfingin er hluti af stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið Núll prósent hreyfingarinnar að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuefnastefnan á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og byggja á traustum rannsóknum. Áfengismál og önnur vímuefnamál eru veigamikill málaflokkur og mikið í húfi að stefnumörkun sem þau varðar, séu byggð á niðurstöðum rannsókna og forðast ber stefnumótun sem byggist á einföldun, vanþekkingu og úrræðum sem ekki skila árangri eða vinna gegn heilsu einstaklinga og samfélags. Þess vegna á almenningur rétt á að stefna um áfengi og önnur vímuefni sé vel ígrunduð, unnin af vandvirkni og farið varlega í breytingar á aðgengi. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. Ef vímuefnasölum tekst að veikja hana á Íslandi mun hann nota það til að veikja forvarnir í öðrum löndum. Núll Prósent hreyfingin hefur frá stofnun unnið að markmiðum sem eru nú Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og telur að stysta leiðin til að ná þeim sé að draga úr neyslu áfengis og annara vímuefna.

Fyrir hönd Núll Prósent hreyfingarinnar
Ástrós Ósk Karlsdóttir

[1] <https://www.althingi.is/altext/150/s/0023.html>

[2] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skvrsalur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[3] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[4] <https://barnasattmali.is/>

[5] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-januar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

Velferðarnefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 6. nóvember 2019

Meðfylgjandi er umsögn Rauða krossins á Íslandi um frumvarp um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni nr.65/1974., 150. löggjafarþing 2019-2020. Þingskjal 23 – 23. mál.

Virðingarfyllst,
f.h. Rauða krossins á Íslandi

Kristín S. Hjálmtýsdóttir,
framkvæmdastjóri.

UMSÖGN RAUÐA KROSSINS Á ÍSLANDI

um

frumvarp um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni nr.65/1974.

150. löggjafarþing 2019-2020.

Þingskjal 23 – 23. mál.

Almennt

Rauði krossinn á Íslandi þakkar fyrir það tækifæri sem hér gefst til umsagnar á ofangreindu frumvarpi.

Rauði krossinn á Íslandi stendur vörð um mannréttindi og virðingu einstaklinga og rekur skaðaminnkunarverkefnið Konukot, athvarf fyrir heimilislausar konur og Frú Ragnheiði á höfuðborgarsvæðinu. Jafnframt er skaðaminnkunarverkefnið Ungfrú Ragnheiður rekið á Akureyri og sambærilegt verkefni er í burðarliðnum á Suðurnesjum. Rauði krossinn hefur sömuleiðis beitt sér fyrir ýmsum umbótum sem snerta einstaklinga sem glíma við erfiðan vímuefnavanda, sérstaklega fyrir þann hóp einstaklinga sem notar vímuefni í æð og glímir við fjölþættan vanda. Rauði krossinn á Íslandi er hluti af Alþjóðahreyfingu Rauða krossins og Rauða hálfmánans og vinnur að margskonar verkefnum á sviði mannúðaraðstoðar í samvinnu við Alþjóðahreyfingu Rauða krossins og Rauða hálfmánans auk stjórnvalda og fjölda samstarfsaðila hér á landi.

Rauði krossinn á Íslandi fagnar frumvarpinu og styður þær breytingar á löggjöfinni sem lagt er til í því. Rauði krossinn tekur undir rökstuðninginn varðandi kosti þess að varsla, kaup og móttaka á neysluskömmtum efna sem bönnuð eru á íslensku forráðasvæði verði gerð refsilaus. Rauði krossinn telur hins vegar afar mikilvægt að breytingin á löggjöfinni nái einnig til lyfja sem eru heimiluð í læknisfræðilegum og vísindalegum tilgangi (3. gr. laga um ávana- og fíkniefni). Rauði krossinn telur mikilvægt að vímuefnastefna stjórnvalda sé byggð á gagnreyndri þekkingu og taki mið af nýjustu þekkingu á hverjum tíma. Hlutverk vímuefnastefnu ætti fyrst og fremst að leggja áherslu á að draga úr skaðlegum og hættulegum afleiðingum vímuefnanotkunar í landinu, með það að markmiði að lágmarka áhættuþætti eins og dauðsföll, ofskammtanir og óafturkræfan skaða af notkun vímuefna. Með frumvarpinu er íslenska ríkið að taka skref í átt að gagnreyndri og mannúðlegri nálgun við vímuefnanotkun og vímuefnavanda með skaðaminnkandi hugmyndafræði að leiðarljósi. Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (*WHO*) hefur lagt áherslu á að lönd endurskoði ávana- og fíkniefnalöggjöfina hjá sér með það að markmiði að neysla og varsla neysluskammta ávana- og fíkniefna sé gerð refsilaus.

Ef frumvarpið verður að veruleika þá mun aðgengi jaðarsettra einstaklinga, sérstaklega þeirra sem glíma við erfiðan vímuefnavanda, að heilbrigðisþjónustu, félagslegri þjónustu og viðbragðsþjónustu aukast til

muna. Dæmi eru um að einstaklingar sem glíma við vímuefnavanda veigri sér við að hringja eftir bráðaaðstoð eða leita sér aðstoðar af ótta við að lögregla fjarlægji neysluskammta þeirra og/eða vera handtekin vegna annars ólögmarks athæfis. Það getur átt við jafnvel þó um bráðatilfelli sé að ræða eins og ofskömmtnun á vímuefnum, heimilisofbeldi eða annarskonar ofbeldi. Það að tryggja að ekki verði hægt að fjarlægja neysluskammta af fólki er mikið öryggismál fyrir jaðarsetta einstaklinga og auðveldar einnig starfsfólki á vettvangi að þjónusta og styðja við einstaklinga sem glíma við vímuefnavanda.

Lagabreytingin mun styðja enn frekar við uppsetningu og þróun skaðaminnkandi þjónustu í landinu sem og styðja við þau úrræði sem nú þegar eru til staðar og þjónusta einstaklinga með erfiðan vímuefnavanda eins og Frú Ragnheiði, Konukot, Gistiskýlið og búsetuúrræði fyrir einstaklinga í virkri vímuefnanotkun. Mikilvægt er að styrkja lagalega stöðu þessara úrræða og tryggja að öll úrræði sem starfa með einstaklingum sem nota vímuefni í æð geti veitt skjólstaðingum sínum öruggt rými innanhús til að nota vímuefni í æð til að lágmarka hættuna á dauðsföllum vegna ofskömmtnunar. Með lagabreytingunni er að auki hægt að heimila rekstur á neyslurýmum og tryggja að notendur þeirra njóti friðhelgi í rýminu. Fulltrúar Rauða krossins hafa verið í samstarfi við heilbrigðisráðuneytið varðandi undirbúning á stofnun neyslurýmis í Reykjavík og vonast til að slíkt úrræði verði að veruleika innan tíðar.

Skaðaminnkun að leiðarljósi

Rauði krossinn á Íslandi hefur fengið ómetanlega og einstaka innsýn í stöðu og veruleika einstaklinga sem glíma við erfiðan vímuefnavanda í gegnum skaðaminnkunarverkefni félagsins. Vert er að taka fram að skjólstaðingar þessara verkefna eru allajafna verulega jaðarsettir vegna vímuefnavandans og fjölmargir þeirra eru heimilisláusir. Þau löglegu og ólöglegu vímuefni sem þessir einstaklingarnir eru háðir eru í langflestum tilfellum keypt á ólöglegum markaði og einnig fjármögnuð eftir ólöglegum leiðum. Reynsla Rauða krossins er sú að þegar lögreglan gerir neysluskammta upptæka eykst örvænting jaðarsetts einstaklingsins með vímuefnavanda. Þannig má leiða að því líkur að ef neysluskammtur einstaklings er gerður upptækur ýti það einstaklingi enn frekar í þá átt að stunda áfram ólöleg athæfi til fjármögnunar. Staða þess einstaklings verður þannig sífellt verri og vandi hans eykst. Að taka neysluskammta af fólki sem glímir við erfiðan og virkan vímuefnavanda getur því verið skaðaaugandi fyrir einstaklinginn og samfélagið.

Lyfseðilsskyld lyf

Samkvæmt frumvarpinu nær breytingin á löggjöfinni eingöngu til 2. gr. um ávana- og fíkniefna sem eru bönnuð á íslensku forráðasvæði. Rauði krossinn telur afar mikilvægt að breytingin á löggjöfinni nái einnig til lyfja sem eru heimiluð í læknisfræðilegum og vísindalegum tilgangi, svokölluð lyfseðilsskyld lyf (3. gr. laga um ávana- og fíkniefni). Undir þessa grein falla ýmis lyfseðilsskyld lyf sem fólk í fíknivanda notar, svo sem morfínskyld lyf og örvandi lyf. Reynsla og gögn úr skaðaminnkunarverkefnum Rauða krossins sýna að jaðarsettir einstaklingar eru oftast en ekki háðir notkun lyfseðilsskyldra lyfja í æð. Það er reynsla Rauða krossins að lögreglan geri lyfseðilsskyld lyf upptæk til jafns við ólöleg vímuefni. Einstaklingar sem leita til skaðaminnkunarverkefna Rauða krossins lýsa því að lyfseðilsskyld lyf séu gerð upptæk vegna gruns lögreglunnar um að mögulega hafi lyfseðilsskylda lyfið verið keypt ólöglega en sé ekki uppáskrifað fyrir einstaklinginn sem hefur lyfið undir höndum.

Lokaorð

Rauði krossinn lýsir sig fúsan til samstarfs með þann stuðning sem félagið getur veitt. Fulltrúar Rauða krossins eru tilbúnir að hitta velferðarnefnd til frekari viðræðna um áformin og gera grein fyrir sjónarmiðum félagsins sé þess óskað.

Heimildir

Joint United Nations Statement on Ending Discrimination in Health Care Settings -

<https://www.who.int/en/news-room/detail/27-06-2017-joint-united-nations-statement-on-ending-discrimination-in-health-care-settings>

Advancing Drug Policy Reform: A New Approach To Decriminalization -

<https://www.globalcommissionondrugs.org/reports/advancing-drug-policy-reform>

RÍKISSAKSÓKNARI

SJF/

Reykjavík, 14. nóvember 2019

Velferðarnefnd Alþingis hefur sent ríkissaksóknara til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974 (varsla), 23. mál.

b. liður 1. gr. frumvarpsins:

Með því að heimila kaup og móttöku ávana- og fíkniefna verða stærri fíkniefnaviðskipti en til eigin nota ekki refsiverð, þ.e. sölumenn sem kaupa eða móttaka fíkniefni frá framleiðanda eða innflytjanda eiga þá ekki lengur refsingu yfir höfði sér. Það er ekki ásættanlegt að mati ríkissaksóknara.

Orðalagið „það sem talist getur til eigin nota“ er algjörlega óskilgreint og býður upp á veruleg vandkvæði í framkvæmd bæði hjá lögreglu og ákærvaldi.

Þá gerir frumvarpið ráð fyrir því að þau efni sem talist geti til eigin nota verði ekki gerð upptæk. Af því leiðir að lögreglu að skila þeim efnum aftur til neytandans (sem getur t.d. verið barn eða ungmenni). Um upptöku ávana- og fíkniefna segir í greinargerð með frumvarpinu:

Hvað varðar skyldu lögreglu til upptöku efna, sbr. 6. mgr. 5. gr., er gert ráð fyrir að hún verði óbreytt, en hún felur í sér skyldu til að gera upptæk þau efni sem lögin taka til og aflað hefur verið á ólögmætan hátt eða eru á annan hátt í ólögmætri vörslu. Þannig verður ekki heimilt að gera upptæk efni neytenda, enda hefur þeirra hvorki verið aflað á ólögmætan hátt, né eru þau í ólögmætri vörslu. Hins vegar verður áfram heimilt að gera efni upptæk þegar þau eru ætluð til innflutnings og útflutnings, þegar fram fer framleiðsla og tilbúningur fíkniefna og eins þegar efni eru seld, þeim er skipt eða þau afhent. (Undirstrikun SJF)

Við þetta eru gerðar þær athugasemdir að þau efni sem falla undir lög um ávana- og fíkniefni og finnast á íslensku forráðasvæði eru þangað komin/tilkomin á ólögmætan hátt og því rétt að mati ríkissaksóknara að gera efnin upptæk.

Auk þeirra ágalla á frumvarpinu sem bent hefur verið á tekur ríkissaksóknari undir þau atriði sem fram koma í umsögn embættis Landlæknis um mál þetta dags. 7. þ.m. en þar er m.a. bent á að mörgum spurningum sé ósvarað í tengslum við þær breytingar sem boðaðar eru í frumvarpinu, ekki síst hvað varðar fíkniefnaneyslu ungmenna, og að frekar eigi að vinna tillögur sem þessa í endurskoðaðri heildstæðri stefnumótun til lengri tíma.

Að öllu virtu telur ríkissaksóknari ekki tímabært að taka það skref sem samþykkt frumvarpsins hefur í för með sér.

Sigríður J. Friðjónsdóttir
ríkissaksóknari

nefndasvid@althingi.is

Póstfang:
Suðurlandsbraut 4
108 Reykjavík

Sími:
444-2900
Netfang: saksoknari@saksoknari.is

Bréfsími:
444-2906

Kennitala:
530175-0229

Til:

Nefndasviðs Alþingis
Austurstræti
101 Reykjavík

Sent í tölvupósti á: nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 28. október 2019

Umsögn Róttarinnar um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla), 23. mál

Með tölvupósti þann 17. október síðastliðinn óskaði nefndasvið Alþingis eftir umsögn Róttarinnar um ofangreint frumvarp. Ráð róttarinnar hrósar flutningsmönnum fyrir að taka tillit til nýjustu sannreyndra gagna við vinnslu frumvarpsins þar sem skaðaminnkun í stað úreltra kennisetninga er höfð í fyrirrúmi. Þá telur ráð Róttarinnar að velferðarnefnd sem mælti á síðasta þingi með því að varsla neysluskammta ólöglegra ávana- og fíkniefna yrði undanskilin refsingu, hafi sannarlega staðið undir nafni þar sem velferð þeirra sem misnota og þar með hljóta mestan skaða af ávana- og fíkniefnum var höfð í fyrirrúmi.

Sú breyting á lögum sem hér er mælt fyrir um er til mikilla bóta til þess að hægt sé að veita neytendum ólöglegra ávana- og fíkniefna aðstoð á forsendum sem neytendur geta felld sig við, svo sem eins og heilbrigðisþjónustu, félagslega aðstoð eða meðferð til að draga úr/stöðva neyslu og vinna úr undirliggjandi erfiðleikum. Í greinagerð með frumvarpinu er farið vel yfir hvaða kosti það hefur í för með sér að varsla neysluskammta verði ekki lengur refsisverð og tekur ráð Róttarinnar undir þann rökstuðning.

Ráð Róttarinnar vill auk þess halda því til haga að margt bendir til þess að misnotkun ávana- og fíkniefna, löglegra eða ólöglegra, sé í mörgum/flestum tilfellum tilraun til þess að deyfa og forðast andlegan sársauka sem ekki hefur tekist að vinna úr. Þetta á sérstaklega við um konur og í rannsókn Róttarinnar og RIKK, á reynslu kvenna af fíknimeðferð, frá 2017 kemur fram að 75% kvennanna í rannsókninni hafa orðið fyrir kynferðisofbeldi og 88% fyrir andlegu ofbeldi. Forsenda fyrir því að hætta að misnota ávana- og fíkniefni getur því verið að vinna úr áföllum og erfiðri reynslu og rannsóknir sýna að best er að árangur næst ef áföllin/erfiða reynslan og misnotkun ávana- og fíkniefna er meðhöndlað saman. Þá er mikilvægt að konur geti leitað sér aðstoðar til þess að vinna úr áföllum án þess að þær verði að fela misnotkun á ávana- og fíkniefnum sem er hluti vandans, eða eigi á hættu að vera sektaðar, fangelsaðar og/eða lenda á sakaskrá fyrir það. Þá eiga konur í neyslu sérstaklega á hættu á að vera beittar frekara og endurteknu ofbeldi og núverandi refsiramma gerir þeim erfiðara fyrir að leita sér hjálpar vegna þess. Því er mikilvægt að hafa í huga að tryggja að þess sé gætt að lögin stuðli að auknu jafnrétti (*e. gender-transformative*):

A Continuum of Approaches to Action on Gender and Health

1

Ennfremur er rétt að benda enn einu sinni á það sem margoft hefur komið fram að portúgalska leiðin sem vísað er í í greinagerð með frumvarpinu, er líklegri til þess að valda samfélagi og einstaklingum minni skaða en harðlínuleiðir (*e. zero tolerance*) eins og sú sænska þar sem þeir sem misnota ávana- og fíkniefni er refsað harkalega fyrir vörslu neysluskammta. Í Svíþjóð eru dauðsföll af völdum ávana- og fíkniefna með því hæsta sem gerist í Evrópu en í Portúgal með því lægsta.² Enda hafa Alþjóðaheilbrigðisstofnunin og Sameinuðu þjóðirnar mælt til þess að lönd endurskoði lög um refsingar vegna vörslu neysluskammta og neyslu ávana- og fíkniefna³ þar sem í því felst alvarleg mismunur í aðgengi að heilbrigðisþjónustu.

Virðingafyllt, fyrir hönd ráðs Rótarinnar

Kristín I. Pálsdóttir, talskona

¹ Gender Equity through Health Promotion. Sjá <https://promotinghealthinwomen.ca/online-course/unit-3-approaches-to-integrating-gender-in-health-promotion/gender-transformative/>.

² European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2019). *Drug-related deaths and mortality in Europe*. July 2019. Sjá:

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11485/20193286_TD0319444ENN_PDF.pdf.

³ Alþjóðaheilbrigðisstofnunin og Sameinuðu þjóðirnar. *Joint United Nations statement on ending discrimination in health care settings*. 27.06.2017. Sjá: <https://www.who.int/en/news-room/detail/27-06-2017-joint-united-nations-statement-on-ending-discrimination-in-health-care-settings>.

SNARRÓTTIN

SAMTÖK UM SKAÐAMINNUN & MANNRÉTTINDI

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10, 150 Reykjavík

Reykjavík: x.11.2019

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni Þingskjal 23 — 23. mál á 150. löggjafarþingi 2019–2020

Visað er til tölvubréfs frá nefndasviði Alþingis dags. 17. október 2019 þar sem óskað er eftir umsögn Snarróttarinnar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla), 23. mál.

Snarróttin - samtök um skaðaminnkun og mannréttindi er félag sem er stofnað í þeim tilgangi að opna og efla gagnrýna umræðu með það að leiðarljósi að valdefla jáðarsetta einstaklinga. Sér í lagi vill félagið beita sér fyrir gagnrýnni umræðu um vímuefnastefnu stjórnvalda og þær leiðir sem hingað til hafa verið farnar í því skyni að stýra neyslu á vímuefnum. Við viljum að vímuefnastefna sé byggð á mannréttindum og gagnreyndum aðferðum í stað þess að vaðið sé áfram í blindni út frá stefnu sem var mörkuð fyrir áratugum án þess að tillit sé tekið til reynslunnar af því hvernig hún virkar né litið sé til þekkingar sem orðið hefur til frá því hún var sett fram.

Bannstefna, þar sem ríkið ákveður viðurlög við því að einstaklingar eigi eða neyti ákveðinna efna, felur eðli málsins samkvæmt í sér veruleg inngrip í stjórnarskrárvarin réttindi fólks og fyrir slíkum inngripum þarf sterk rök. Sönnunarbyrðin fyrir nauðsyn slíkra inngripa liggur hjá þeim sem vilja viðhalda inngripunum, ekki hjá þeim sem vilja ekki inngrip. Því verður að svara með skýrum hætti hvaða markmiðum á að ná fram með inngripunum, hvort inngripin séu raunhæf leið að þeim markmiðum, sem og hvort vægari leiðir sem ekki fela í sér inngrip (meðalhófsleiðir) séu mögulegar. „Mér finnst að refsingar bara hljóti að virka“ eru ekki boðleg rök þegar löggjafinn íhugar hvaða inngripum á að beita gegn borgurum landsins, sérstaklega þar sem löngu er búið að sýna fram á það, bæði í réttar- og dómgæslusálfræði sem og almennri sálfræði, að refsingar hafa afskaplega takmarkaðan fælingarmátt til að breyta hegðun.

Að mati Snarrótarinnar á markmiðið með vímuefnastefnu að vera fyrst og fremst það að draga úr skaðlegum áhrifum sem einstaklingar og samfélagið verða fyrir sökum neyslu vímuefna. Þetta er mögulegt með ýmsum leiðum enda málefnið í eðli sínu flókið - en þekktar og gagnreyndar leiðir eru forvarnir og fræðsla, aðgangsstýring að vímuefnum og ýmsar aðgerðir í því skyni að stuðla að því að dregið sé úr áhættunni sem einstaklingar sem kjósa að neyta vímuefna taka á sig. Hið síðastnefnda er gjarnan kallað skaðaminnkun og aðferðafræði skaðaminnkunar hefur verið innleidd víða um heim með mælanlegum árangri, talinn í mannlífum. Ekkert af þessu felur í sér inngrip í mannréttindi fólks heldur er meðalhófs gætt í því skyni að draga úr skaðlegum áhrifum vímuefna. Hér á Íslandi eru meðalhófsleiðir farnar gagnvart áfengi og tóbaki en bannstefna ríkir gagnvart öðrum vímuefnum. Bannstefna fer ekki einungis gegn meðalhófsreglu og felur þannig í sér óásættanleg inngrip í mannréttindi einstaklinga, heldur virkar hún ekki einu sinni til þess að ná fram yfirlýstum markmiðum sínum, að svo miklu leyti sem þau markmið eru skýr og formfest á annað borð. Þvert á móti eru veigamikil rök fyrir því að bannstefnan geri illt verra, auki skaðann af vímuefnum og dragi í sumum tilfellum fólk jafnvel til dauða.

Af þessum sökum telur Snarrótin það mikið fagnaðarefni að nú liggi fyrir á Alþingi frumvarp þar sem horfið er frá bannstefnu gagnvart neytendum vímuefna. Áfram myndi ríkja bannstefna gagnvart framleiðendum og seljendum og áfram yrði hægt að taka umræðu um ágæti þess fyrirkomulags, rök með og á móti - en við í Snarrótinni teljum að það sé algjörlega borðleggjandi að láta af bannstefnu gagnvart neytendum vímuefna. Hér er nóg að líta til hins jaðarsettasta og viðkvæmasta hóps neytenda, fólks með fíknivanda sem er ófært um að láta af neyslu tiltekinna vímuefna og er þannig ofurselt þörfinni fyrir því að útvega sér þau. Refsingar breyta engu um fíknivandann heldur eru þær þvert á móti líklegar til þess að gera líf þessa fólks enn verra en ella, ýta því út úr heilbrigðiskerfinu og félagslega kerfinu og útsetja það fyrir stöðugum ofsóknum af hendi lögreglu. Að handtaka manneskju með fíknivanda og gera neysluskammt hennar upptækan hefur oftast engin önnur áhrif en þau að manneskjan þarf þá aftur að afla sér tekna til að kaupa annan skammt og freistast þannig enn frekar en ella til að gera það með aðferðum sem valda henni eða öðrum skaða, á borð við vændi eða þjófnað. Ef markmiðið með núverandi vímuefnastefnu stjórnvalda er að gera þessu fólki lífið sem erfiðast og ýta því sem mest út á jaðarinn, er ljóst að stefnan þrælvirkar - en ef markmiðið er eitthvað annað en það, er ljóst að stefnan virkar ekki og hefur aldrei virkað.

Það sem virkar til að létta þessu fólki lífið og ná því inn úr kuldinum er aðferðafræði skaðaminnkunar, sem hérlandis hefur gefið góða raun með framtaki Rauða krossins, nálaskiptþjónustu Frú Ragnheiðar. Sitjandi heilbrigðisráðherra hefur unnið að því að byggja á þessari góðu vinnu með því að taka næsta skrefið í skaðaminnkun og heimila rekstur neyslurýma, sem eru úrræði á sviði heilbrigðis- og félagsþjónustu þar sem fólki með fíknivanda er boðið að koma til að neyta vímuefna í öruggu umhverfi. Ráðherrann lagði þannig fram á síðasta þingi frumvarp sem ætlað var að breyta lögum um ávana- og fíkniefni þannig að sveitarfélögum yrði heimilt að stofna neyslurými sem væru undanþegin banni við vörslu tiltekinna vímuefna. Ekki náðist að afgreiða frumvarpið, aðallega vegna þess að lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu sem og ríkislögreglustjóri tóku þá afstöðu í umsögnum sínum að verulegur vafi væri á því hvort að gildandi lög heimiluðu lögreglunni að semja um slík sérstök

svæði þar sem varsla ólöglegra vímuefna væri látin óátalin. Í einróma nefndarálini lagði því Velferðarnefnd Alþingis til að frumvarpinu yrði vísað frá og beindi því þess í stað til heilbrigðisráðherra að vinna markvisst að því að afnema alfarið refsingar fyrir vörslu á neysluskömmtum fíkniefna. Velferðarnefnd öll komst sumsé að þeirri niðurstöðu eftir sína vinnu að snyrtilegasta leiðin til að heimila rekstur neyslurýma væri að lögleiða vörslu neysluskammta skilyrðalaust. Frumvarpinu sem hér er til umsagnar er ætlað að gera nákvæmlega það.

Eyða mætti töluvert lengra máli í að draga fram þau reynslurök sem liggja þeirri afstöðu til grundvallar að afnám refsinga fyrir vörslu neysluskammta, ásamt innleiðingu skaðaminnkandi úrræða á borð við neyslurými, sé líkleg til að bæta aðstæður jaðarsetts fólks og draga úr þeim samfélagslega skaða sem hlýst af fíknivanda. Hér verður þó látið nægja að stikla á stóru og hvetja þingmenn til þess að kynna sér rökin sjálfstætt og nálgast málið út frá því að sú skylda er lögð á herðar löggjafans að gæta meðalhófs í skerðingum á réttindum borgaranna. Í greinargerð með frumvarpinu eru t.d. talin upp nokkur ríki þar sem áþreifanlegur árangur hefur náðst með því að fara leið afgangavæðingar og þangað er hægt að sækja fyrirmyndir að mannúðlegri vímuefnastefnu. Auk þessa má benda á að alþjóðastofnanir á borð við Alþjóðaheilbrigðismálastofnunina (WHO) hafa ályktað gegn bannstefnu. Þar má til að mynda benda á sameiginlega ályktun frá 2017 með Sameinuðu þjóðunum um afnám mismununar í heilbrigðisþjónustu.¹ Einnig má benda á skýrslur Alþjóðaráðs um vímuefnastefnu (GCDP) og þá sér í lagi skýrslu frá 2016 um afgangavæðingu.² Þingmenn eru hvattir til að huga vel að því hvaða rök eru með því að viðhalda refsistefnu gagnvart neytendum vímuefna, með tilheyrandi inngrípum í stjórnarskrárvæðingunni borgaranna - og eiga niðurstöðuna af þeirri íhugun við samvisku sína. Snarróttin telur að hjálpa og líkna eigi sjúkum, ekki refsa þeim.

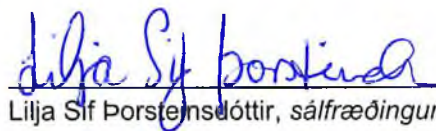
¹ *Joint United Nations Statement on Ending Discrimination in Health Care Settings* - <https://www.who.int/en/news-room/detail/27-06-2017-joint-united-nations-statement-on-ending-discrimination-in-health-care-settings>

² *Advancing Drug Policy Reform: A New Approach To Decriminalization* - <https://www.globalcommissionondrugs.org/reports/advancing-drug-policy-reform>

Samkvæmt ofangreindu ætti það ekki að koma á óvart að Snarrótin **styður að frumvarpið verði að lögum** og að tekið er undir þau rök sem er að finna í greinargerð með frumvarpinu. Að því sögðu verður þó ekki framhjá því litið að frumvarpið eins og það liggur fyrir gerir einungis ráð fyrir breytingu á 2. gr. laga um ávana- og fíkniefni, sem fjallar um efni sem eru alfarið bönnuð á íslensku forráðasvæði. Áfram er þá gert ráð fyrir óbreyttri 3. gr. sem fjallar um efni sem eru heimil í læknisfræðilegum og vísindalegum tilgangi. Undir þessa grein falla ýmis lyfseðilskyld lyf sem fólk í fíknivanda leitar oft í, svo sem morfínskyld lyf og örvandi lyf. Ástæða er til að spyrja að því hvers vegna ekki sé í frumvarpinu gert ráð fyrir afnámi refsinga fyrir vörslu neysluskammta slíkra efna, ekki síst í ljósi þess að hérlandis notast fólk sem notar vímuefni í æð að mestu leyti við lyfseðilskyld lyf.³ Sá hópur er einna jaðarsettasti hópurinn meðal þeirra sem eiga í fíknivanda og skaðaminnkandi úrræðum á borð við neyslurými er einna helst ætlað að ná til hans. Hætt er við því að ef 3. gr. verður látin standa óbreytt muni frumvarpið **ekki** ná markmiðum sínum að fullu. Snarrótin telur því **afar mikilvægt að frumvarpið nái einnig yfir lyfseðilskyld lyf til eigin notkunar (neysluskammta), 3. gr. laga um ávana- og fíkniefni.**

Virðingarfyllst,

f.h. stjórnar Snarrótarinnar - samtaka um skaðaminnkun og mannréttindi

Lilja Sif Þorsteinsdóttir, sálfræðingur og formaður

Halldór Auðar Svansson, varaformaður

Gígja Skúladóttir, hjúkrunarfræðingur

Sigrún Jóhannsdóttir, héraðsdómslögmaður

³ Aðgerðir til að sporna við misnotkun lyfja sem geta valdið ávana og fíkn -

<https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=3d1a8517-5f66-11e8-942c-005056bc530c>

Reykjavík 6. nóvember 2019

Efni: Umsögn Æskunnar barnahreyfingar um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (varsla). 150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 23 — 23. mál.“^[1]

Æskan barnahreyfing leggst eindregið gegn umræddu frumvarpi. Æskan varar við umræðunni sem flytjendur frumvarpsins hafa komið af stað um að þeir sem mæla gegn frumvarpinu séu ómannúðlegir. Æskan vinnur að mannúðarmálum í víðu samhengi og telur að samþykkt þessa frumvarps muni leiða til aukinnar vímuefnaneyslu í landinu. Það mun auka þann vanda sem slík neysla veldur. Þó að hugmyndafræði flytjenda frumvarpsins gangi út á mannúð gagnvart þeim sem lengst eru leiddir í vímuefnaneyslu þá er það stórlega varhugavert að opna aðgang vímuefnasala að restinni af samfélaginu. Þekkt er að þeir sem standa á bakvið ólöglega sölu nota börn og ungmenni til að ýta efnum að almenningi. Að opna leiðir þar sem ýtt er undir misnotkun á börnum og ungmennum er óviðeigandi. Stjórnvöld hafa samþykkt með lögleiðingu Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna grein 33 að okkur beri að vernda börn gegn þrýstingi vímuefnasala.

Æskan barnahreyfing vinnur mikið með almenningi í grasrótastarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við forvarnastefnu og heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^[2]^[3] Frumvarpið vinnur gegn samþykktum Alþingis í málefnum barna, kvenna^[4], jafnréttis og ofbeldis ásamt Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna^[5] sem er hluti íslenskra laga. Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO) bendir á að vímuefni er þáttur í ósmitnæmum sjúkdómum og hvetur allar þjóðir til að spyrna gegn vímuefnaneyslu.^[6] Börn gjalda þess mest þegar foreldrar, ættingjar og nærumhverfi veikist með einum eða öðrum hætti vegna vímuefnaneyslu. Ísland er aðili að sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.^[7] Ljóst er að vímuefnaneysla hefur þar neikvæð áhrif. Þetta frumvarp sem yrði til þess að auka vímuefnaneyslu er í hrópandi ósamræmi við gildandi samþykktir þar um. Æskan barnahreyfing hefur frá stofnun unnið að Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna og telur að stýsta leiðin til að ná þeim sé að draga úr neyslu áfengis og annarra vímuefna.

Áhrifaríkustu forvarnirnar gegn vímuefnaneyslu er takmarkað aðgengi.“ Ljóst er að með því að auka aðgengi aukast neikvæðar afleiðingar neyslunnar. Það vinnur gegn lýðheilsu- og markmiðum. Ekki má gleyma að hér er um manneskjur, fjölskyldur og börn að ræða.^[8] Æskan barnahreyfing er hluti af alþjóðahreyfingu IOGT sem eru stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið Æskunnar að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuefnastefnan á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og byggja á traustum rannsóknum. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. Ekki má hlaupa í blindni og fylgja einstaka ríkjum í aðferðum sem hafa ekki langa reynslu og varast ber að horfa bara á einstaka hluta forvarnastefnu þeirra sem hafa opnað fyrir aðgengi að vímuefnum.

Fyrir hönd Æskunnar barnahreyfingar
Sigurbjörg Helga Sigurgeirsdóttir Formaður

[1] <https://www.althingi.is/altext/150/s/0023.html>

[2] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skvrsur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[3] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[4] <https://www.unric.org/is/frettir/27159-sameinueu-tjoenum-ber-ae-vera-oecerum-fyrirmynd>

[5] <http://www.barnasattmali.is/barnasattmalinn/barnasattmalinnheildartexti.html>

[6] https://www.who.int/substance_abuse/activities/globalstrategy/en/

[7] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-ianuar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

[8] <https://www.unric.org/is/frettir/27157-aeins-sjoetti-lver-fikill-hefur-ae-gang-ae-meefer>